Οδηγός Δικαιωμάτων

για υπηκόους τρίτων χωρών

&

θύματα εμπορίας ανθρώπων

Rights Guide

for third country nationals

&

human trafficking victims

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EmpowHER

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛ

Οδηγός Δικαιωμάτων

Πίνακας περιεχομένων

Τι είναι το EmpowerHER	5
Εισαγωγή	6 - 7
Υγεία και ιατρική φροντίδα	8 - 12
Εργασία	13 - 15
Κοινωνική Πρόνοια, επιδόματα, στέγαση	16 - 17
Άσυλο και διαμονή	18 - 22
Εκπαίδευση	23 - 25
Χρήσιμες διευθύνσεις και τηλέφωνα	26
Ειδικά δικαιώματα για θύματα εμπορίας ανθρώπων	27 - 34
Μηχανισμός καταγγελιών περιστατικών εμπορίας ανθρώπων	35

Το **“EmpowerHER – Υποστήριξη και ενδυνάμωση μεταναστριών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων”** είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από το Ταμείο Μετανάστευσης, Ασύλου και Ένταξης με στόχο την κοινωνικοοικονομική ένταξη και την προστασία από την εργασιακή εκμετάλλευση. Στοχεύει στην ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής ένταξης προσφύγων και μεταναστριών γυναικών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στην Ιταλία, την Ελλάδα, και την Ισπανία.

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης / TAME της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το TAME δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις απόψεις που εκφράζονται στο παρόν.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οδηγός Δικαιωμάτων

για υπηκόους τρίτων χωρών
&
θύματα εμπορίας ανθρώπων

Ο Οδηγός Δικαιωμάτων για τους υπηκόους τρίτων χωρών και για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων είναι μια πρωτοβουλία των ακόλουθων οργανισμών που συνεργάζονται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έργου, EmpowerHER:

Ο Οδηγός Δικαιωμάτων συγκεντρώνει συνοπτικά τα **δικαιώματα** των **προσφύγων** και **μεταναστών** και αφορά τους βασικούς τομείς της καθημερινής ζωής. Τα δικαιώματα αυτά κατοχυρώνονται από τη διεθνή και ελληνική νομοθεσία και αφορούν την πρόσβαση στην:

- **Υγεία & ιατρική φροντίδα**
- **Εργασία**
- **Κοινωνική πρόνοια, επιδόματα, στέγαση**
- **Άσυλο & διαμονή**
- **Εκπαίδευση**

Ο Οδηγός στοχεύει στην ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και τη μέγιστη δυνατή διασφάλιση των δικαιωμάτων προσφύγων και μεταναστών. Στο τέλος, καταγράφονται και ορισμένα δικαιώματα που **αφορούν μόνο τα θύματα εμπορίας ανθρώπων** στη χώρα μας και απευθύνονται στις γυναίκες ωφελούμενες του έργου EmpowerHER, αλλά και σε όποιονδήποτε υπήκοο τρίτης χώρας εκτός Ε.Ε. που διαμένει στην Ελλάδα και έχει υπάρξει θύμα εμπορίας ανθρώπων.

Ο παρών Οδηγός αποτελεί ένα ενημερωτικό και συμβουλευτικό εργαλείο και ΟΧΙ ΝΟΜΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ.

Υγεία & ιατρική φροντίδα

Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης

Οι νόμιμα διαμένοντες αλλοδαποί, όπως και οι κάτοχοι Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (**Α.Μ.Κ.Α.**), **δικαιούνται πλήρη πρόσβαση** στις Δημόσιες Δομές Υγείας. Η πρόσβαση αυτή δεν εξαρτάται από το ύψος του εισοδήματος ή αποφάσεις επιτροπών.[1]

Αν δεν έχεις ΑΜΚΑ ή **νομιμοποιητικά έγγραφα διαμονής**, αλλά ανήκεις σε κάποια ευάλωτη ομάδα πληθυσμού, απευθύνεσαι στα Γραφεία Προστασίας Δικαιωμάτων ή στις Διοικητικές Υπηρεσίες των Νοσοκομείων όπου θα σε ενημερώσουν πώς μπορείς να βγάλεις την **Κάρτα Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (Κ.Υ.Π.Α)**.

Σημαντικό!

Σε περίπτωση έκτακτου περιστατικού ή τοκετού έχεις άμεση πρόσβαση σε νοσοκομείο.

[1] *[Υπουργείο Υγείας, Άρθρο 33, Ν. 4368/2016 (ΦΕΚ 21/Α/16) & Κ.Υ.Α. αριθ. Α3(γ)/ ΓΠ/οικ. 25132/ 4.4.2016 (ΦΕΚ 908/τ.Β/04-04-2016)]*

Ποια δικαιώματα έχουν οι κάτοχοι ΑΜΚΑ ή ΠΑΑΥΠΑ

- Δωρεάν πρόσβαση σε **πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες δημόσιες υπηρεσίες υγείας**, δομές ψυχικής υγείας και απεξάρτησης.
- Δωρεάν **νοσηλευτικές και διαγνωστικές εξετάσεις**, καθώς και προγραμματισμένα χειρουργεία.
- Δωρεάν **πρόληψη, εμβολιασμό** και **οδοντιατρική περίθαλψη.**
- Δωρεάν **μαιευτική φροντίδα** και **προγραμματισμό τοκετού** σε δημόσια νοσοκομεία.
- Διάθεση των **Φαρμάκων Υψηλού Κόστους** (ΦΥΚ) και από ιδιωτικά συμβεβλημένα φαρμακεία, επιπλέον των φαρμακείων του ΕΟΠΥΥ, με μηδενική συμμετοχή και χωρίς το 1€ ανά συνταγή.[1]
- Παροχές **ειδικής φροντίδας**: φυσικοθεραπείες, λογοθεραπείες, ψυχοθεραπείες, ειδική αγωγή, καθώς και ιατρικά βοηθήματα και αναλώσιμα.

[1] *[Παρ. 2, Άρθρο 12, Ν. 3816/2010 (ΦΕΚ Α΄ 6)]*

Τι είναι ο ΑΜΚΑ

Ο ΑΜΚΑ είναι ο **υποχρεωτικός Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης** και η βασική ασφαλιστική ταυτότητα κάθε πολίτη. Είναι απαραίτητος για εργασία, ασφάλιση, σύνταξη, επιδόματα και συναλλαγές με τον e-ΕΦΚΑ και το δημόσιο, καθώς και για πρόσβαση σε ηλεκτρονική συνταγογράφηση και υπηρεσίες υγείας. Εκδίδεται με αίτηση σε αρμόδιες υπηρεσίες (e-ΕΦΚΑ, ΚΕΠ, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, κ.ά.) με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.

Τι είναι ο ΠΑΑΥΠΑ

Ο ΠΑΑΥΠΑ είναι ο **Προσωρινός Αριθμός Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού**. Ο ΠΑΑΥΠΑ εκδίδεται αυτόματα με το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία από την Υπηρεσία Ασύλου και εξασφαλίζει την παροχή υγειονομικής περίθαλψης. Αν η αίτηση ασύλου σου γίνει αποδεκτή, ο ΠΑΑΥΠΑ μετατρέπεται σε ΑΜΚΑ, ενώ αν η αίτησή σου απορριφθεί, ο ΠΑΑΥΠΑ απενεργοποιείται αυτόματα.

Βρες σημαντικές φράσεις και ιατρική ορολογία στα αγγλικά, φαρσί, γαλλικά, κουρδικά, τιγκρίνια: https://refugeephrasebook.de/pdf/uk-160809-medical.pdf

Υπηρεσίες περίθαλψης

- Νοσοκομεία
- Κέντρα Υγείας
- Τοπικές Μονάδες Υγείας (ΤΟΜΥ)
- Δημοτικά ιατρικά κέντρα: πρόσβαση για όλους με ή χωρίς ΑΜΚΑ
- Ιατρικά κέντρα που λειτουργούν από κοινωνικές οργανώσεις (ενδεικτικά):

-Γιατροί Του Κόσμου, τηλ. 210-3213150
-Γιατροί Χωρίς Σύνορα, τηλ. 210-5200500
-Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, τηλ. 210-3613848
-PRAKSIS, τηλ. 210-8213704
-Solidarity Now, τηλ. 210-6772500

Ραντεβού σε νοσοκομείο/μονάδα υγείας (με ΑΜΚΑ)

- Τηλεφωνικά στη γραμμή 1566 (ελληνικά και αγγλικά).
- Μέσω της ιστοσελίδας finddoctors.gov.gr με τη χρήση κωδικών taxisnet ή κωδικό που έχει εκδώσει ο προσωπικός γιατρός καθώς και με τη χρήση του ΑΜΚΑ.
- Μέσω της εφαρμογής MyHealth App σε κινητά.
- Για ραντεβού σε Τοπική Μονάδα Υγείας καλείς στο 14900 ή επικοινωνείς με τη γραμματεία της ΤΟΜΥ της περιοχής σου.
- Καλείς απευθείας στα Δημοτικά Ιατρεία για να κλείσεις το ραντεβού σου.

Φαρμακευτική περίθαλψη για ανασφάλιστους

Οι ανασφάλιστοι πολίτες που διαθέτουν ΑΜΚΑ, συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, δικαιούνται **δωρεάν φαρμακευτική περίθαλψη**, εφόσον πληρούν εισοδηματικά κριτήρια, με **συνταγογράφηση** που γίνεται αποκλειστικά από γιατρούς δημόσιων δομών (νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας). Τα φάρμακα πρέπει να ανήκουν στον **θετικό κατάλογο** (επίσημος κατάλογος Υπ. Υγείας), ενώ εξαιρούνται ορισμένες κατηγορίες, όπως οι ανασφάλιστοι κάτω των 18.[1]

Εμβολιασμοί

Με ΑΜΚΑ έχεις **δυνατότητα σε εμβολιασμούς** στα δημόσια νοσοκομεία και ιατρικά κέντρα, στους Σταθμούς Προστασίας Μάνας & Παιδιού, και στις κοινωνικές οργανώσεις, Γιατροί Του Κόσμου (τηλ. 210-3213150) και Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (τηλ. 210-3613848).

HIV/ AIDS (ΕΟΔΥ)

Πληροφορίες σε ελληνικά και αγγλικά στο τηλ. 210-7222222. Μπορείς να κλείσεις **ραντεβού για τεστ ταχείας ανίχνευσης HIV/AIDS** και άλλων σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων στο Συμβουλευτικό Κέντρο για HIV/AIDS, στο τηλ. 210-7239945.

[1] *[Υπουργική απόφαση, Υπ. Υγείας, Μάιος 2022]*

Εργασία

- Αν είσαι **αιτούσα άσυλο** και έχουν περάσει 60 ημέρες από την πλήρη καταγραφή της αίτησής σου, μπορείς να εργαστείς νόμιμα, ενώ δεν μπορείς να εργαστείς ως αυτοαπασχολούμενη ή να ιδρύσεις ατομική επιχείρηση. Επισημαίνεται ότι η **κάρτα αιτούντος άσυλο πρέπει να είναι πάντα σε ισχύ**. Τα υπόλοιπα εργασιακά δικαιώματά σου (μισθοί, άδειες, δώρα, κτλ.) είναι τα ίδια με τους Έλληνες εργαζόμενους.
- Αν είσαι **αναγνωρισμένη προσφύγας** ή **δικαιούχος επικουρικής προστασίας** με έγκυρη άδεια διαμονής, μπορείς να εργαστείς ως μισθωτή, αλλά και να παρέχεις υπηρεσίες ή και να ασκείς ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα. Προαπαιτούμενο αποτελεί η ανανέωση της άδειας διαμονής.
- **Αν έρχεσαι στην Ελλάδα για να εργαστείς χρειάζεσαι** άδεια διαμονής με δικαίωμα πρόσβασης στην εργασία, θεώρηση εισόδου με δικαίωμα εργασίας (visa), βεβαίωση υποβολής ηλεκτρονικής αίτησης για αρχική χορήγηση (ή για ανανέωση) άδειας διαμονής.

Σημαντικό!

Για νόμιμη εργασία στην Ελλάδα χρειάζεσαι:

ΑΦΜ, ΠΑΑΥΠΑ/ΑΜΚΑ, ΑΜΑ

(εξηγούνται αναλυτικά στις προηγούμενες και επόμενες σελίδες)

Τι είναι ο ΑΜΑ

Ο **Αριθμός Μητρώου Ασφαλισμένου** (ΑΜΑ) είναι ο μοναδικός προσωπικός αριθμός κάθε εργαζόμενου στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Είναι απαραίτητος για οποιαδήποτε σχέση εργασίας, ασφάλιση ή παροχή από τον **e-ΕΦΚΑ** (Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης).

Απαραίτητα έγγραφα για έκδοση ΑΜΑ

Για υπήκοους τρίτων χωρών με άδεια παραμονής:

- ΑΜΚΑ
- Άδεια διαμονής ή βεβαίωση αίτησης για αρχική χορήγηση / ανανέωση άδειας διαμονής σε ισχύ ή βεβαίωση κατάθεσης αίτησης χορήγησης / ανανέωσης άδειας διαμονής ή Δελτίο Διαμονής
- Διαβατήριο σε ισχύ
- Βεβαίωση πρόσληψης από εργοδότη
- Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ)

Για υπηκόους τρίτων χωρών αιτούντες διεθνή προστασία ή άσυλο:

- ΠΑΑΥΠΑ
- Δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία
- Αντίγραφο αναγγελίας πρόσληψης Ε3
- Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ)

Τι είναι ο ΑΦΜ

Ο **Αριθμός Φορολογικού Μητρώου** (ΑΦΜ) είναι το "κλειδί" για να μπορέσεις να ζήσεις νόμιμα στη χώρα – για πρόσβαση στην εργασία, σπουδές, άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, φορολογικές δηλώσεις, υπογραφή συμβολαίων, ενοικίαση σπιτιού, απόκτηση ΑΜΚΑ, πρόσβαση στο σύστημα υγείας, και λήψη επιδομάτων.

Απαραίτητα έγγραφα για έκδοση ΑΦΜ

- Διαβατήριο σε ισχύ
- Αποδεικτικό νόμιμης παραμονής στη χώρα σε ισχύ
- Εξουσιοδότηση τρίτου προσώπου με βεβαιωμένο το γνήσιο της υπογραφής (για απόδοση ΑΦΜ και κλειδαρίθμου)
- Ληξιαρχική πράξη γάμου ή συμφώνου συμβίωσης
- Δικαστική απόφαση ορισμού νόμιμου εκπροσώπου (για πρόσωπα υπό δικαστική συμπαράσταση)
- Επικυρωμένο και επίσημα μεταφρασμένο στα ελληνικά οποιοδήποτε αλλοδαπό δημόσιο έγγραφο

Έκδοση ΑΦΜ: στο **https://www.aade.gr** και έπειτα με φυσική παρουσία σε ΔΟΥ με διαβατήριο/άδεια παραμονής & στοιχεία επικοινωνίας.

Κοινωνική πρόνοια, επιδόματα & στέγαση

Εάν είσαι αναγνωρισμένη πρόσφυγας ή δικαιούχος επικουρικής προστασίας με έγκυρη άδεια παραμονής δικαιούσαι πρόσβαση στο εθνικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας όπως και οι Έλληνες πολίτες.

Τι δικαιούσαι

Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα: Το λαμβάνουν οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας (πρόσφυγες & δικαιούχοι επικουρικής προστασίας) και οι κάτοχοι άδειας διαμονής.
Δεν το δικαιούνται οι κάτοχοι δελτίου αιτούντος άσυλο και όσοι έχουν βεβαίωση κατάθεσης αίτησης έκδοσης άδειας διαμονής. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η κατοχή ΑΦΜ και ΑΜΚΑ καθώς και η υποβολή φορολογικής δήλωσης. Το βοήθημα είναι **216€/μήνα** για μονοπρόσωπο νοικοκυριό, **108€/μήνα** για κάθε επιπλέον ενήλικο μέλος, και **54€/μήνα** για κάθε ανήλικο μέλος.

Άλλα επιδόματα (ΟΠΕΚΑ): επίδομα γέννησης, στέγασης και παιδιού, κοινωνικό εισόδημα αλληλεγγύης (ΚΕΑ), προνομιακά επιδόματα αναπηρίας.

Επιδόματα του ΟΠΕΚΑ: https://opeka.gr/

Επικοινωνία με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία: τηλ. 210-9949837

Στέγαση

Τι είναι το HELIOS+: Είναι πρόγραμμα του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης υλοποιούμενο με την υποστήριξη της Ελληνικής Πολιτείας, με στόχο την **εξεύρεση και ενοικίαση κατοικίας και επιδότηση ενοικίου** για πρόσφυγες και μετανάστες. Επιπλέον μέσω του προγράμματος μπορείς να μάθεις ελληνικά και να βρεις ευκαιρίες εργασίας.

Προϋποθέσεις για να κάνεις αίτηση στο HELIOS +

- Να είσαι δικαιούχος διεθνούς προστασίας ή προσωρινής προστασίας
- Να διαμένεις στην Ελλάδα
- Να εγγραφείς στο HELIOS+ εντός 12 μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της κάρτας προσωρινής προστασίας ή της απόφασης ασύλου

Απαραίτητα έγγραφα για αίτηση στο HELIOS +

- Έγκυρο Δελτίο Διεθνούς/Προσωρινής Προστασίας
- Αριθμός ΑΜΚΑ
- Διεύθυνση κατοικίας (αν υπάρχει)
- Τηλέφωνο και email

Πληροφορίες για το Helios+ στα αραβικά, αγγλικά, φαρσί, γαλλικά, ελληνικά, σομάλι, ουκρανικά: https://greece.iom.int/helios

Άσυλο & Διαμονή

Τρόποι νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα

Η **άδεια διαμονής** και το **άσυλο** είναι δύο διαφορετικά νομικά καθεστώτα που επιτρέπουν σε πολίτες τρίτων χωρών (εκτός Ε.Ε.) να ζουν νόμιμα στην Ελλάδα, αλλά διαφέρουν ως προς τον σκοπό, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία χορήγησης.

- **Άσυλο:** Το άσυλο είναι η διεθνής προστασία που παρέχει το κράτος σε ένα πρόσωπο που αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα του, επειδή κινδυνεύει η ζωή του ή η ελευθερία του λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, ή πολιτικών πεποιθήσεων. Κάθε πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής (χωρίς καμία υπηκοότητα) που βρίσκεται στα σημεία εισόδου ή εντός της ελληνικής επικράτειας έχει δικαίωμα υποβολής αίτησης για άσυλο.
- **Μορφές ασύλου | Καθεστώς πρόσφυγα & επικουρική προστασία:** Πρόσφυγας θεωρείσαι αν έφυγες από τη χώρα σου λόγω φόβου δίωξης (π.χ. για θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις, εθνικότητα) και δεν μπορείς να επιστρέψεις. Η επικουρική προστασία δίνεται όταν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις απονομής καθεστώτος πρόσφυγα, αλλά η επιστροφή στη χώρα σου είναι επικίνδυνη για τη ζωή σου λόγω πολέμου, θανατικής ποινής, βασανιστηρίων ή απάνθρωπης μεταχείρισης.

Τα 5 βήματα για να αποκτήσεις άσυλο

1. **Υποβάλλεις** την **αίτηση** σου στα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου, Κλιμάκια Ασύλου, Κέντρα Υποδοχής & Ταυτοποίησης ή ηλεκτρονικά.
2. **Καταχωρείς** αυτοπροσώπως την **αίτηση** σου σε ένα από τα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου ή Κλιμάκια Ασύλου.
3. Λαμβάνεις την **κάρτα αιτούντος άσυλο** και παίρνεις ημερομηνία για τη συνέντευξη από την Υπηρεσία Ασύλου.
4. **Δίνεις συνέντευξη** στην Υπηρεσία Ασύλου. Οι Ελληνικές αρχές αποφασίζουν αν θα λάβεις καθεστώς πρόσφυγα, επικουρικής προστασίας ή αν η αίτησή σου θα απορριφθεί. Εάν απορριφθεί, προσφεύγεις στην Αρχή Προσφυγών.
5. Αν και πάλι υπάρξει απορριπτική απόφαση έχεις δικαίωμα να **προσφύγεις πλέον στα διοικητικά δικαστήρια** με αίτηση ακύρωσης της απορριπτικής απόφασης και ταυτόχρονα **αίτηση αναστολής της απόφασης απομάκρυνσης**.

Περισσότερα για το άσυλο από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. στην Ελλάδα:
https://help.unhcr.org/greece/el/applying-for-asylum/

Τρόποι νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα

Άδεια διαμονής: Είναι το **επίσημο έγγραφο** που χορηγείται από το Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου σε πολίτες τρίτων χωρών, επιτρέποντάς τους να διαμένουν νόμιμα στη χώρα για συγκεκριμένο σκοπό. Ανάλογα με τον σκοπό της εισόδου και παραμονής (π.χ. εργασία, οικογενειακή επανένωση, σπουδές ή έρευνα), υπάρχουν **διάφορες κατηγορίες αδειών** που παρέχουν διαφορετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις. Απαιτείται έγκυρο διαβατήριο/visa.
Διάρκεια: Αν είσαι **δικαιούχος επικουρικής προστασίας** η άδεια διαμονής σου ισχύει για **ένα έτος** και μπορεί να ανανεώνεται **ανά δύο έτη**. Αν σου έχει χορηγηθεί καθεστώς **πρόσφυγα** μπορείς να αποκτήσεις άδεια διαμονής **ισχύος τριών χρόνων**. Για την ανανέωσή της κάνεις αίτηση μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου **τριάντα ημερολογιακές ημέρες** πριν τη λήξη της στο Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας.

Το **καθεστώς πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας σού δίνει το δικαίωμα άδειας διαμονής**.
Μετά τη λήψη της απόφασης για απόκτηση άδειας διαμονής, υποβάλλεται αίτηση στο αρμόδιο **Γραφείο Διαβατηρίων** για την απόκτηση της άδειας.

Τρόποι νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα

Πού και πώς υποβάλλεις την αρχική αίτηση διαμονής

Η αρχική αίτηση για έκδοση άδειας διαμονής γίνεται αποκλειστικά στην ιστοσελίδα: https://portal.immigration.gov.gr/electronic-applications/index. Την αίτηση μπορεί να υποβάλει ο πληρεξούσιος δικηγόρος σου, οι γονείς ή κηδεμόνες για ανήλικα προστατευόμενα μέλη της οικογένειας σου, και οι γονείς ανήλικων ημεδαπών. Οι λόγοι χορήγησης αρχικής άδειας διαμονής ποικίλουν και θα πρέπει πρώτα να επιλέξεις την κατηγορία στην οποία ανήκεις για να συνεχίσεις με την υποβολή της αίτησης.

Απαραίτητα στοιχεία για την υποβολή της αίτησης

- Αριθμός κινητού τηλεφώνου
- Διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email)
- Κωδικός πληρωμένου παραβόλου όπου απαιτείται
- Επισύναψη των προβλεπόμενων δικαιολογητικών

Εάν η αίτηση υποβάλλεται από πληρεξούσιο δικηγόρο, η σχετική εξουσιοδότηση μεταφορτώνεται ηλεκτρονικά στην αίτησή σου. Με την επιτυχή υποβολή της αίτησης λαμβάνεις στο email σου αποδεικτικό υποβολής της αίτησης, καθώς και έγγραφο το οποίο επέχει θέση βεβαίωσης («Μπλε Βεβαίωση»).[1]

[1] [*Παράγραφος 4, Άρθρο 9, Ν. 4251/2014*]

Σημαντικές αλλαγές στις άδειες διαμονής το 2026

1. Δημιουργήθηκαν **νέες άδειες διαμονής** (Tech Visa, Talent Visa) για προσέλκυση εξειδικευμένων εργαζομένων.
2. **Καταργήθηκε η άδεια διαμονής** για πρώην ασυνόδευτους ανηλίκους που ενηλικιώθηκαν με 3 χρόνια φοίτησης σε ελληνικό σχολείο.
3. Οι άδειες εξαρτημένης εργασίας και η Μπλε Κάρτα Ε.Ε. εκδίδονται επιπλέον **για 3 έτη**.
4. Προωθείται **ενιαία διαδικασία** για έκδοση άδειας διαμονής και εργασίας.
5. Οι αιτήσεις ανανέωσης άδειας μπορούν να υποβάλλονται **έως 3 μήνες μετά τη λήξη τους.**

Πώς μοιάζουν οι διαφορετικές άδειες διαμονής

Ηλεκτρονική υποβολή αιτημάτων:
https://portal.immigration.gov.gr/electronic-applications/index

Εκπαίδευση ανηλίκων

Οι ανήλικοι έχουν πρόσβαση σε δημόσια σχολεία στις **Δομές Υποδοχής Εκπαίδευσης Προσφύγων (ΔΥΕΠ)**, και σε **Τάξεις Υποδοχής στην Α/θμια και Β/θμια εκπαίδευση**. Τα παιδιά πρόσφυγες εγγράφονται στο σχολείο **και χωρίς πιστοποιητικό γέννησης ή οικογενειακής κατάστασης**, με τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- Δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία ή δελτίο αιτούντος άσυλο ή άδεια διαμονής σε ισχύ
- Βιβλιάριο υγείας ή εμβολίων
- Αποδεικτικό διαμονής

Σημαντικό!

Εάν δεν υπάρχουν τα παραπάνω δικαιολογητικά παρέχονται διευκολύνσεις για την εγγραφή.[1]

-Πληροφορίες για την εγγραφή & φοίτηση των παιδιών προσφύγων στα ελληνικά σχολεία στα αγγλικά, γαλλικά, αραβικά, ουκρανικά, περσικά, ουρντού, σομάλι:
https://greece.refugee.info/en-us/categories/4768127626007/4768116668311/

-Εκπαιδευτικό υλικό για παιδιά και ενήλικες:
https://www.teach4integration.gr/exoteriki-vivliothiki/
https://www.teach4integration.gr/mother-tongue-materials/

[1] *[Άρθρο 51, Ν. 4636/2019]*

Εκπαίδευση ενηλίκων

Ενήλικοι (18–23): Μπορούν να εγγράφονται, εάν πληρούν τα τυπικά προσόντα, στην Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και σε προγράμματα ΔΥΠΑ (πρώην ΟΑΕΔ), καθ' υπέρβαση θέσεων και εκτός συνήθων διαδικασιών. Πρόσβαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο, Λύκειο) **έχουν και οι ενήλικες** για όσο χρονικό διάστημα δεν εκτελείται μέτρο απομάκρυνσης κατά των ιδίων.

Ανώτατη εκπαίδευση: Για την ένταξη στην ανώτατη εκπαίδευση (και στην αγορά εργασίας), υλοποιείται από το 2017 από το τμήμα Εκπαίδευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης το πιλοτικό πρόγραμμα **Ευρωπαϊκό Διαβατήριο Δεξιοτήτων για Πρόσφυγες (EQPR) που αξιολογεί** με έγγραφα (όπου υπάρχουν) και δομημένη συνέντευξη, το μορφωτικό επίπεδο, την επαγγελματική εμπειρία και τη γλωσσική επάρκεια του αιτούντος.

Πληροφορίες για το Ευρωπαϊκό Διαβατήριο Δεξιοτήτων για Πρόσφυγες (EQPR):
https://www.coe.int/fr/web/education/-/european-qualifications-passport-for-refugees-1

Αναγνώριση πτυχίων/δεξιοτήτων: Συχνά μπορεί να απουσιάζουν τα επίσημα έγγραφά σου, ενώ οι τίτλοι σε φωτογραφία συχνά δεν αναγνωρίζονται. Σε περίπτωση ύπαρξης τίτλων, αρμόδιοι φορείς στην Ελλάδα είναι ο **ΔΟΑΤΑΠ** (αναγνώριση τίτλων εξωτερικού) και ο **ΕΟΠΠΕΠ** (πιστοποίηση δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων).

ΔΟΑΤΑΠ: https://www.doatap.gr/,
Αγ. Κωνσταντίνου 54, Τ.Κ. 104 37, Αθήνα,
τηλ. 210-7000800
ΕΟΠΠΕΠ: https://www.eoppep.gr/index.php/el/,
Λεώφ. Εθνικής Αντιστάσεως 41, ΤΚ 14234, Νέα Ιωνία,
τηλ. 210-2709000, email: info@eoppep.gr

Ελληνική γλώσσα: Η γνώση της είναι βασική για την ένταξη στην εργασία και την αυτόνομη διαβίωση. Μαθήματα ελληνικών διενεργούνται από αρκετές κοινωνικές οργανώσεις και από τους φορείς που βλέπεις παρακάτω.

Κέντρα Ένταξης Μεταναστών
(στα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων πανελλαδικά):
https://migration.gov.gr/migration-policy/integration/draseis-koinonikis-entaxis-se-ethniko-epipedo/kentra-entaxis-metanaston/

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες:
https://gcr.gr/en/, Σολωμού 25, 10682, τηλ. 210-3800990-1

Χρήσιμες διευθύνσεις & τηλέφωνα

https://greece.refugee.info/en-us

Refugee.Info από την οργάνωση Signpost: Πληροφορίες για διαδικασία ασύλου/ καθεστώς πρόσφυγα, νομικά δικαιώματα, υγεία, εκπαίδευση, εργασία, δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς που παρέχουν στήριξη σε πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα.

https://help.unhcr.org/greece/el/

UNHCR Ελλάδας: Πληροφορίες για αίτηση ασύλου, τη ζωή στην Ελλάδα, πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες, κοινωνική πρόνοια, εθελούσια επιστροφή στη χώρα καταγωγής.

https://metafraseis.services.gov.gr/

Για επίσημες μεταφράσεις εγγράφων από πιστοποιημένους μεταφραστές του Μητρώου του **Υπουργείου Εξωτερικών**.

Νομικά δικαιώματα για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων

Τα κυριότερα σημεία

- **Δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη** σε δημόσιο Νοσοκομείο.
- **Ψυχολογική στήριξη.**
- **Μετάφραση** και **διερμηνεία.**
- Βοήθεια στην **αναζήτηση ασφαλούς στέγασης.**
- Λήψη **μέτρων ασφαλείας** από την αστυνομία.
- **Πρόσβαση σε δικηγόρο** για δωρεάν νομική βοήθεια.
- **Καταγγελία των δραστών** ανεξαρτήτως του πού βρίσκονται ή πού διαπράχθηκε το έγκλημα.
- **Ατιμωρησία του θύματος εμπορίας ανθρώπων για ενδεχόμενες παράνομες ενέργειές του** κατά το διάστημα όπου βρέθηκε υπό εκμετάλλευση.
- **Δικαίωμα μη συνεργασίας** με την αστυνομία.
- **Συγκεκριμένα δικαιώματα αν συνεργαστείς** με την αστυνομία.
- **Επίσημη αναγνώρισή σου** ως θύμα από τον Εισαγγελέα ανεξάρτητα από το αν καταγγείλεις τους δράστες.
- **Προθεσμία 3 μηνών** (περίοδος περίσκεψης) για να συνεργαστείς με την αστυνομία αφότου αναγνωριστείς ως θύμα εμπορίας ανθρώπων.
- **Άδεια διαμονής και εργασίας** αφού αναγνωριστείς επίσημα ως θύμα εμπορίας ανθρώπων.
- **Επιστροφή στην πατρίδα** σου με ασφάλεια.
- **Μη απέλαση** εάν είσαι πολίτης 3ης χώρας εκτός Ε.Ε. χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα.

1 Βασικές αρχές

- Κάθε εντοπισμένο και ταυτοποιημένο θύμα εμπορίας **λαμβάνει άμεσα υπηρεσίες προστασίας** ανεξάρτητα από την εισαγγελική πράξη χαρακτηρισμού.
- Ο Φορέας εντοπισμού μπορεί να ζητήσει **συνδρομή της Αστυνομίας** για την ασφάλεια του θύματος.
- Η **ταυτοποίηση πιθανού θύματος** γίνεται από τον επαγγελματία βάσει των στοιχείων εμπορίας στο ιστορικό.
- Η συναίνεση του θύματος για **συνεργασία** δίνεται μετά από **πλήρη ενημέρωση** σε γλώσσα που κατανοεί.
- Αν το θύμα είναι **ανήλικο**, **δεν απαιτείται συναίνεση** για ενημέρωση των Αρχών.
- Στο θύμα «**παρέχεται προστασία** ζωής, σωματικής ακεραιότητας και ελευθερίας, καθώς και, όσο απαιτείται, στέγαση, διατροφή, διαβίωση, περίθαλψη, ψυχολογική στήριξη, νομικός παραστάτης και διερμηνέας».[1]
- Το θύμα ενημερώνεται ότι το **δικαίωμα αποζημίωσης** προβλέπεται **μόνο υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις** και διαδικασίες.

[1] *[Άρθρο 12, Ν.3064/2002, Άρθρο 16 §1 Ν.4267/2014]*

2 Ένταξη θυμάτων στον Εθνικό Μηχανισμό Αναφοράς

- Κάθε θύμα έχει **δικαίωμα ένταξης στον Εθνικό Μηχανισμό Αναφοράς για την Προστασία Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων (ΕΜΑ)**, τον επίσημο κρατικό μηχανισμό αναγνώρισης, καταγραφής και υποστήριξης θυμάτων εμπορίας, που τον διαχειρίζεται το ΕΚΚΑ.
- Ο επαγγελματίας που εντοπίζει το θύμα **διερευνά βασικές ανάγκες και δυσκολίες**, ενημερώνει πλήρως για τα δικαιώματα και υποβάλλει αναφορά στον ΕΜΑ χρησιμοποιώντας έναν 11ψήφιο κωδικό.
- Μετά την ταυτοποίηση και ένταξη στον ΕΜΑ, ορίζεται ο **«Φορέας Προστασίας»** που παρέχει υποστήριξη και παρακολουθεί την πορεία προστασίας του θύματος σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες.

Επικοινωνία με τον ΕΜΑ
(για επαγγελματίες που εντοπίζουν θύμα):

Βασιλίσσης Σοφίας 135 & Ζαχάρωφ, Αθήνα, Τ.Κ. 11521
Τηλ.: 213-2039772, 213-2039620
ema.info@ekka.org.gr, ema.helpdesk@ekka.org.gr

3 Πράξη Χαρακτηρισμού[1]

- Για κάθε θύμα εμπορίας μπορεί να εκδοθεί επίσημη Πράξη χαρακτηρισμού. Θύμα θεωρείται κάθε πρόσωπο που βάσιμα εκτιμάται ότι υπέστη σχετικά εγκλήματα του Ποινικού Κώδικα, **ακόμη και πριν την άσκηση δίωξης ή ανεξάρτητα από τη νομιμότητα εισόδου στη χώρα**. Για ανηλίκους περιλαμβάνονται και συγκεκριμένα σεξουαλικά εγκλήματα (π.χ. βιασμός, σύμφωνα με το Άρθρο 336).
- Η Πράξη χαρακτηρισμού εκδίδεται **ανεξάρτητα από τη συνεργασία του θύματος** με τις αρχές ή από την έναρξη ποινικής δίωξης.
- Αν δεν κινηθεί ποινική δίωξη, τότε απαιτείται **έγγραφη γνωμοδότηση** δύο ειδικών (ψυχιάτρου, ψυχολόγου ή κοινωνικού λειτουργού) από αρμόδιες ή αναγνωρισμένες υπηρεσίες/φορείς προστασίας.

Αρχή μη Τιμώρησης Θύματος (αποχή από την ποινική δίωξη)[2]

Το θύμα εμπορίας δεν τιμωρείται για αδικήματα που διέπραξε στο πλαίσιο της εκμετάλλευσής του με απόφαση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών και μετά από έγκριση του εισαγγελέα εφετών και ΜΟΝΟ εφόσον καταγγείλει την εμπορία στις αρχές. Η μη δίωξή του συναρτάται από την έκβαση της ποινικής υπόθεσης της εμπορίας που κατήγγειλε.

[1] *[323Α, Παρ. 8, Π.Κ.& 59 παρ. 4 Κ.Π.Δ.]*

[2] *[Αρ. 1 ΙΑ, Ν. 4251/2014]*

4 Άδεια διαμονής θυμάτων εμπορίας ανθρώπων

Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων **προστατεύονται από την απέλαση**.[1] Σε κάθε χαρακτηρισμένο θύμα εμπορίας ανθρώπων (ή και σε περίπτωση παράνομης διακίνησης μεταναστών) με πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών, χορηγείται, μετά από σχετική αίτησή του που υποβάλλεται αυτοπροσώπως ή μέσω του αρμόδιου Εισαγγελέα, **άδεια διαμονής** θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.[2]

5 Υποβολή αίτησης για διεθνή προστασία

Εάν τα θύματα έχουν εύλογο φόβο ότι θα υποστούν σοβαρή παραβίαση των δικαιωμάτων τους (ή ότι θα βρεθούν σε κατάσταση εκμετάλλευσης εκ νέου) σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής τους ή στη χώρα της προηγούμενης διαμονής τους, μπορούν να ζητήσουν προστασία μέσω της **διαδικασίας του ασύλου.**[3]

[1] *[Άρθρο 3, Παρ. 2, Ν. 3875/2020]*

[2] *[Άρθρα 138, Ν. 5038/2023 Κώδικας Μετανάστευσης]*

[3] *[Saito, K., 2007, Διεθνής προστασία για θύματα εμπορίας ανθρώπων και για όσους φοβούνται ότι θα αποτελέσουν θύματα εμπορίας. Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, Γενεύη, σελ. 7-9]*

6 Νομική υποστήριξη

Τα θύματα λαμβάνουν **νομική υποστήριξη** και **υπηρεσίες διερμηνείας** από τις Υπηρεσίες και Μονάδες Παροχής Προστασίας και Αρωγής, όπως οι Υπηρεσίες του Δημοσίου, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και ο ευρύτερος δημόσιος τομέας.[1]

7 Ποινική δίωξη και καταδίκη δραστών

Τα θύματα έχουν **δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη και δικαστικής προστασίας**, να καταγγείλουν τους δράστες, ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται ή που έγινε το έγκλημα εις βάρος τους. Η ελληνική ποινική νομοθεσία εφαρμόζεται στην περίπτωση εμπορίας ανθρώπων **ανεξαρτήτως υπηκοότητας δράστη και θύματος**, ακόμα και εάν η εμπορία τελέστηκε στο εξωτερικό.[2] Το θύμα έχει **δικαίωμα να παρασταθεί** σε όλα τα στάδια της ποινικής προδικασίας και δίκης. Ωστόσο προβλέπεται η ανάγνωση της **γραπτής κατάθεσής** του στη δίκη, ώστε να αποφευχθεί η περαιτέρω επιβάρυνσή του.[3]

[1] *[Άρθρο 8 ΠΔ 233/2003]*
[2] *[Άρθρο 8 περ. Ι' Ποιν. Κώδ.]*
[3] *[Άρθρο 228 παρ. 4 ΚΠΔ]*

8 Εθελούσιος επαναπατρισμός ή μετεγκατάσταση

- Είναι η **οικειοθελής και ασφαλής επιστροφή** του αλλοδαπού θύματος στον τόπο καταγωγής του. Για τον επαναπατρισμό είναι αρμόδιος ο Φορέας Αναφοράς σε συνεργασία με Φορείς υποβοήθησης του οικειοθελούς επαναπατρισμού και αν χρειαστεί, η Πρεσβεία/ Προξενείο της χώρας καταγωγής.
- Στην **περίπτωση ανηλίκου**, με εντολή του Εισαγγελέα, διενεργείται κοινωνική έρευνα από τις αρμόδιες αλλοδαπές Αρχές, με σκοπό τη διερεύνηση συνθηκών διαβίωσης της οικογένειας στον τόπο καταγωγής. Εναλλακτικά, διερευνάται και η πιθανότητα εισαγωγής σε **προστατευμένο πλαίσιο φιλοξενίας** στον τόπο καταγωγής.
- Η μετεγκατάσταση σε τρίτη χώρα συναρτάται με το **τυχόν δικαίωμα διαμονής σε άλλη χώρα** που έχει ο/η επιζήσας/επιζήσασα και προϋποθέτει επικοινωνία με την πρεσβεία/προξενείο της χώρας αυτής ή υπαγωγή σε προβλεπόμενες διαδικασίες, όπως π.χ. σε περίπτωση οικογενειακής επανένωσης.

Δικαιώματα στον τομέα της υγείας για θύματα εμπορίας ανθρώπων

Υγειονομική περίθαλψη

- Στα θύματα χωρίς ασφάλιση παρέχεται **άμεση και δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη** από τις υπηρεσίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας για όσο χρονικό διάστημα διαρκούν τα μέτρα προστασίας και αρωγής. Η βεβαίωση για το συγκεκριμένο δικαίωμα εκδίδεται από την οικεία Αστυνομική Διεύθυνση[1].

- Σε περίπτωση που η ταυτοποίηση πιθανού θύματος γίνει από το Ιατρικό και Νοσηλευτικό προσωπικό και από την Κοινωνική Υπηρεσία ενός νοσοκομείου, έχουν οριστεί **«πρόσωπα αναφοράς»** σε Νοσοκομεία και Μονάδες Πρωτοβάθμιας, τα οποία υποχρεούνται να επικοινωνήσουν με τον ΕΚΚΑ (διαχειριστής του ΕΜΑ).

[1] *[Άρθρο 7 ΠΔ 233/2003 1)*

Που να καταγγείλεις περιστατικά εμπορίας ανθρώπων

Ελληνική Αστυνομία

- Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής: τηλ. 210-6476826, 210-6476825
- Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος της Διεύθυνσης Ασφάλειας Θεσσαλονίκης: τηλ. 2310-388401, 2310-388363, 2310-388375

Τηλεφωνική γραμμή πληροφόρησης για την εμπορία ανθρώπων 1109 (A21 Ελλάδος)

Κλήσεις όλο το 24ωρο σε όλες σχεδόν τις γλώσσες. Ανώνυμες ή επώνυμες αναφορές για πιθανά περιστατικά εμπορίας ανθρώπων. Ειδική φόρμα επικοινωνίας στο www.1109.gr. Τηλ. από εξωτερικό: 0030-2310-019880

Επιθεώρηση Εργασίας

Κυρίως για περιπτώσεις εργασιακής εκμετάλλευσης. Τηλέφωνο καταγγελιών: 1555

RIGHT'S GUIDE

in English

“Refugees are mothers, fathers, sisters, brothers, children, with the same hopes and ambitions as us; except that a twist of fate has bound their lives to a global refugee crisis on an unprecedented scale.”

Khaled Hosseini, author

Rights Guide

Table of Contents

What is the EmpowerHER Project	39
Introduction	40 - 41
Healthcare & Medical Services	42 - 46
Employment	47 - 49
Social Welfare, Benefits, Housing	50 - 51
Asylum and Residence	52-56
Education	57 - 59
Usefull Addresses & Contact Numbers	60
Special Rights for Human Trafficking victims	61 - 68
Mechanism for Reporting Human Trafficking Incidents	69

EmpowHER

"**EmpowerHER – Support and Empowerment of Migrant Women Victims of Human Trafficking**" is a European programme co-funded by the Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF), aiming to promote socio-economic inclusion and protection from labour exploitation.
The programme seeks to strengthen the social and economic inclusion of refugee and migrant women who are victims of human trafficking in Italy, Greece, and Spain.

Funded by the European Union. The views and opinions expressed are solely those of the authors and do not necessarily reflect the views of the European Union or the Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF) of the European Commission. The European Union and AMIF cannot be held responsible for the views expressed herein.

Co-funded by the European Union

Co-funded by the European Union

Rights Guide

for third-country nationals & victims of human trafficking

The Rights Guide for third-country nationals and victims of human trafficking is an initiative of the following organisations collaborating within the framework of the European project, EmpowerHER:

PROJECT AHEAD impresa sociale cooperativa

Innovation Hive

Consorzio Cooperative Sociali PERCORSI

Kinoniko EKAV

FUNDACIÓN SIENEVA

The Rights Guide provides a concise overview of the **rights** of **refugees** and **migrants** and covers key areas of everyday life. These rights are protected under international and Greek legislation and concern access to:

- **Healthcare & medical care**
- **Employment**
- **Social welfare, benefits, and housing**
- **Asylum & residence**
- **Education**

The Guide aims to provide information, raise awareness, and ensure the maximum possible protection of the rights of refugees and migrants. At the end of the Guide, certain **rights that apply specifically to victims of human trafficking** in Greece are also presented. These sections are addressed to the women beneficiaries of the EmpowerHER project, as well as to any non-EU third-country national residing in Greece who has been a victim of human trafficking.

This Guide serves as an information and guidance resource and does NOT constitute a legal document.

Health Care & Medical Services

Access to healthcare and medical services

Foreign nationals who are legally residing in Greece, as well as holders of a **Social Insurance Number (AMKA)**, are entitled to **full access to public healthcare facilities**. This access does not depend on income level or decisions by committees.[1]

If you **do not have an AMKA** or **legal residence documents**, but you belong to a vulnerable population group, you should contact the Rights Protection Offices or the Administrative Services of hospitals, where you will be informed about how to obtain the **Temporary Number of Insurance and Healthcare for Foreigners (PAAYPA)**.

Important!

In cases of emergency or childbirth, you are entitled to immediate access to hospital services.

[1] *[Ministry of Health, Article 33, L.4368/2016,(Government Gazette Issue 21/ A/16) & Joint Ministerial Decision No. A3(c)/ CP/econ. 25132/ 4.4.2016 (Government Gazette Issue 908/t.B/04-04-2016)]*

What rights do holders of AMKA or PAAYPA have?

- Free access to **primary and secondary public healthcare services**, mental health services and addiction treatment programmes.
- Free **hospital care and diagnostic tests**, as well as scheduled surgical procedures.
- Free **preventive healthcare**, **vaccinations** and **dental care**.
- Free **maternity care** and **birth planning** in public hospitals.
- Access to **High-Cost Medicines** through contracted private pharmacies, with zero patient contribution and without the €1 prescription fee[1].
- **Specialised care services** including physiotherapy, speech therapy, psychotherapy, special education services, as well as medical aids and medical consumables.

[1] *[Paragraph 2, Article 12, L. 3816/2010 (Government Gazette Issue A΄ 6)]*

What is AMKA?

AMKA is the **mandatory Social Security Registration Number and the basic social insurance identification number** of every citizen in Greece. It is required for employment, social insurance, pensions, benefits, and transactions with e-EFKA and public authorities, as well as for access to electronic prescriptions and healthcare services. It is issued upon application through the competent authorities (e-EFKA, Citizen Service Centres – KEP, Ministry of Migration and Asylum – YMA, etc.) with the required supporting documents.

What is PAAYPA?

The **PAAYPA** is a **temporary social security and healthcare number for third-country nationals**. The PAAYPA is issued automatically together with the international protection applicant card by the Asylum Service and ensures access to healthcare services. If your asylum application is accepted, the PAAYPA is converted into an AMKA. If your asylum application is rejected, the PAAYPA is automatically deactivated.

Find important phrases and medical terminology in English, Farsi, French, Kurdish, Tigrinya: https://refugeephrasebook.de/pdf/uk-160809-medical.pdf

Medical Care Services

- Hospitals
- Health Centres
- Local Health Units (TOMY)
- Municipal medical centres: access for everyone, with or without an AMKA
- Medical centres operated by social organisations (indicatively):
  -Médecins du Monde, tel. 210-3213150
  -Médecins Sans Frontières tel. 210-5200500
  -Hellenic Red Cross, tel. 210-3613848
  -PRAKSIS, tel. 210-8213704
  -SolidarityNow, tel. 210-6772500

Booking an appointment at a hospital or healthcare facility (with AMKA)

- By calling through the 1566 helpline (available in Greek & English).
- Through finddoctors.gov.gr using your Taxisnet credentials or a code issued by your personal doctor, together with your AMKA.
- Using MyHealth app on your mobile phone.
- To book an appointment at a Local Health Unit, call 14900 or contact the TOMY administrative office in your area.
- Contact the Municipal Medical Centres directly to book your appointment.

Pharmaceutical coverage for uninsured persons

Uninsured citizens holding an AMKA, including members of vulnerable social groups, are entitled to **free pharmaceutical care**, provided they meet the applicable income criteria. **Prescriptions** are issued exclusively by doctors in public healthcare facilities (hospitals and Health Centres). Medicines must be included in the **official list of the Ministry of Health**, while certain categories are excluded, such as uninsured individuals under the age of 18.[1]

Vaccinations

With an AMKA, you have **access to vaccinations** in public hospitals and health centres, at Mother and Child Protection Day Care Centres, as well as through social organisations such as Médecins du Monde (tel. 210-3213150) and the Hellenic Red Cross (tel. 210-3613848).

HIV/ AIDS (National Public Health Organisation)

Information available in Greek and English at tel. 210-7222222. You can also book an **appointment for rapid testing for HIV/AIDS** and other sexually transmitted infections at the HIV/AIDS Counselling Centre by calling 210-7239945.

[1] *[Ministerial Decision, Ministry of Health, May 2022]*

Employment

- If you are an **asylum seeker** and 60 days have passed since the full registration of your application for international protection, you are allowed to work legally. However, you cannot work as a self-employed person or establish an individual business. It is important to note that your **asylum seeker card must always remain valid**. Your employment rights (wages, leave, bonuses, etc.) are the same as those of Greek citizens.
- If you are a **recognised refugee** or a **beneficiary of subsidiary protection status** and hold a valid residence permit, you can work as an employee, provide services, or engage in self - employed economic activity. Your residence permit must remain valid and be renewed when required.
- **If you come to Greece to work, you must hold** a residence permit granting access to employment, an entry visa with the right to work, or a certificate confirming the electronic submission of an application for the initial issuance or renewal of a residence permit.

Important!

For legal employment in Greece, you need:

AFM, PAAYPA/AMKA, AMA

(explained in detail on the previous and following pages)

What is AMA?

The **Personal Insurance Record (AMA)** is the unique personal number assigned to each employee within the social security system. It is required for any employment relationship, social insurance coverage, or benefit provided by **e-EFKA (Electronic National Social Security Entity)**.

Documents required for issuing an AMA

For third-country nationals with a residence permit:

- AMKA
- Valid residence permit or a certificate confirming submission of an application submission for the initial issue or renewal of a residence permit
- Valid passport
- Employer's certificate of recruitment or employment
- Tax Identification Number (AFM)

For third-country nationals applying for international protection or asylum:

- PAAYPA
- International protection applicant card
- Copy of the employment notification form (E3)
- Tax Identification Number (AFM)

What is AFM?

The **Tax Identification Number** (AFM) is the "key" to being able to live legally in the country — it is required for access to employment, studies, opening a bank account, submitting tax declarations, signing contracts, renting a home, obtaining an AMKA, accessing the healthcare system, and receiving benefits.

Documents required for issuing an AFM

- Valid passport
- Valid proof of legal residence in Greece
- Authorisation from a third person with a certified signature (for issuing the AFM and access code/passcode)
- Marriage certificate or civil partnership
- Court decision appointing a legal representative (for persons under legal guardianship)
- Any foreign public document, officially certified and officially translated into Greek

Issuing an AFM: Apply online through https://www.aade.gr and then visit a Tax Office in person with your passport/residence permit and contact details.

Social welfare, benefits & housing

If you are a recognised refugee or a beneficiary of subsidiary protection, holder of a valid residence permit, you are entitled to access the national social welfare system on the same basis as Greek citizens.

What rights and benefits are you entitled to?

Minimum Guaranteed Income: It is available to beneficiaries of international protection (recognised refugees and beneficiaries of subsidiary protection) and holders of residence permits. It is not available to holders of an asylum seeker card or to those who have a certificate of submission of an application for a residence permit. To be eligible you must have an AFM and AMKA as well as submitting a tax declaration. The benefit amount is **€216/month** for a one-person household, **€108/month** for each additional adult household member, and **€54/month** for each minor household member.

Other benefits (Organisation of Welfare Benefits and Social Solidarity-OPEKA): Birth allowance, housing allowance, child benefit, disability welfare benefits.

↳ **OPEKA benefits: https://opeka.gr/**

↳ **Contact with the National Confederation of Disabled People: tel. 210-9949837**

Accommodation

What is HELIOS+? HELIOS+ is a programme of the International Organisation for Migration (IOM) implemented with the support of the Greek Government. Its aim is to support refugees and migrants in finding and renting accommodation and to provide rental assistance. The programme also offers Greek language courses and support in accessing employment opportunities.

Eligibility criteria for HELIOS+

- You must be a beneficiary of international protection or temporary protection
- You must reside in Greece
- You must register with HELIOS+ within 12 months of the date of issue of your temporary protection card or asylum decision

Documents required to apply for HELIOS+

- A valid International Protection or Temporary Protection Card
- AMKA number
- Home address (if available)
- Telephone number and email address

Information about HELIOS+ in Arabic, English, Farsi, French, Greek, Somali, and Ukrainian:
https://greece.iom.int/helios

Asylum & Accommodation Status

Legal residence options in Greece

A **residence permit** and **asylum** are two different legal statuses that allow third-country nationals (non-EU citizens) to live legally in Greece. However, they differ in terms of their purpose, requirements, and application procedures.

Asylum: Asylum is the international protection provided by the state to a person who was forced to leave their country because their life or freedom is at risk due to race, religion, nationality, or political beliefs. Every third-country national or stateless person (a person without any nationality) who is at the points of entry or within Greek territory has the right to submit an asylum application.

Refugee status & **subsidiary protection status:** You are considered a refugee if you left your country because you fear persecution (for example, due to religious or political beliefs, or nationality) and you cannot return safely. Subsidiary protection is granted when the conditions for refugee status are not met, but returning to your country would be dangerous for your life due to war, the death penalty, torture, or inhuman or degrading treatment.

The 5 steps to apply for asylum

1. You **submit your application** at the Regional Asylum Offices, Asylum Units, Reception and Identification Centres, or online.

2. You **submit your application in person** at one of the Regional Asylum Offices or Asylum Units.

3. You receive the **asylum applicant card** and are given an interview date by the Asylum Service.

4. You are interviewed by the Asylum Service. The Greek authorities decide whether you will be granted refugee status, subsidiary protection, or whether your application will be rejected. If it is rejected, you may appeal to the Appeals Authority.

5. If the decision is still negative, you have the right to **appeal to the administrative courts** with a request to cancel the rejection decision and, and at the same time request to suspend the removal decision.

For more information about the asylum procedure from the UN Refugee Agency (UNHCR) in Greece visit: https://help.unhcr.org/greece/el/applying-for-asylum/

Legal residence options in Greece

Residence permit: It is the **official document** issued by the Ministry of Migration and Asylum to third-country nationals, allowing them to legally reside in the country for a specific purpose. Depending on the purpose of entry and stay (e.g. employment, family reunification, studies, or research), **different categories of residence permits** confer different rights and obligations. A valid passport and visa is required.

Duration: If you are a **beneficiary of subsidiary protection**, your residence permit is valid for **one year** and may be subsequently **renewed every two years**. If you have been granted **refugee status**, you are entitled to a residence permit valid for **three years**. To renew your residence permit, you must submit an application by email to the Independent Asylum Unit for beneficiaries of international protection at least thirty calendar days before its expiry.

Refugee status or subsidiary protection entitles you to obtain a residence permit.
After receiving the decision granting you residency you must submit an application to your competent **Passport Office** (at Police Departments) to obtain your permit.

Legal residence options in Greece

Where and how to submit the initial residence application?

The initial application for a residence permit must be submitted exclusively through the following website: https://portal.immigration.gov.gr/electronic-applications/index. The application may also be submitted by your authorised lawyer, by parents or legal guardians for minor dependent family members, and by parents of minor Greek citizens. The reasons for granting an initial residence permit vary, and you must first select the category that applies to you in order to continue with the application process.

Information required to submit the application

- Mobile phone number
- Email address
- Proof of payment of the fee (paravolo) where required
- Upload the required supporting documents

If the application is submitted by an authorised lawyer, the relevant authorisation must be uploaded electronically to your application. Once the application has been submitted succesfully, you will receive by email a proof of submission and a certificate ("Blue Certificate").[1]

[1] *[Paragraph 4, Article 9, L. 4251/2014]*

Significant changes to residence permits in 2026

- **New residence permits** (Tech Visa, Talent Visa) were created to attract skilled workers.
- The **residence permit** for former unaccompanied minors who reached adulthood after 3 years of schooling in a Greek school **was abolished**.
- Dependent employment residence permits and the EU Blue Card are issued for an additional **3 years**.
- A **unified procedure** is being promoted for issuing residence and work permits.
- Applications for residence permit renewal can be submitted **up to 3 months after their expiration.**

What do the different residence permits look like?

Electronic submission of requests:
https://portal.immigration.gov.gr/electronic-applications/index

Education of minors

Minors have access to public schools through Greek **Reception Facilities for Refugee Education** (in Greek "DYEP"), as well as **Reception Classes** in primary and secondary education. Refugee children can enrol in school **even without a birth certificate or family status certificate**, using the following documents:

- Applicant for International Protection Card or Asylum Seeker Card or a valid residence permit
- Health booklet or vaccination booklet
- Proof of residence

Important!

If the above documents are not available, assistance will be provided with enrollment.[1]

-Information on the enrolment and attendance of refugee children in Greek schools, available in English, French, Arabic, Ukrainian, Persian, Urdu, and Somali:
https://greece.refugee.info/en-us

-Educational material for children & adults:
https://www.teach4integration.gr/exoteriki-vivliothiki/
https://www.teach4integration.gr/mother-tongue-materials/

[1] *[Article 51, L. 4636/2019]*

Adult education

Adults (18–23): They may enrol, if they meet the formal requirements, in Technical and Vocational Education and in Public Employment Service programs, beyond the available places and outside the usual procedures. Adults also have access to secondary education (lower and upper secondary school) for as long as no removal measure is being enforced against them.

Higher education: For integration into higher education and the labor market, since 2017 the Education Department of the Council of Europe has been implementing the pilot program, the European Qualifications Passport for Refugees (EQPR), which assesses, through documents (where available) and a structured interview, the applicant's educational level, professional experience, and language proficiency.

Information about the European Qualifications Passport for Refugees (EQPR):
https://www.coe.int/fr/web/education/-/european-qualifications-passport-for-refugees-1

Recognition of degrees/skills: Official documents may often be missing, while certificates shown only in photographs are frequently not recognised. If qualifications are available, the competent authorities in Greece are Hellenic National Academic Recognition and Information Center (DOATAP) for recognition of foreign qualifications, and National Organisation for the Certification of Qualifications & Vocational Guidance (EOPPEP) for certification of skills and professional qualifications.

DOATAP: **https://www.doatap.gr/en/home_english,**
Αγ. Κωνσταντίνου 54, Τ.Κ. 104 37, Αθήνα, τηλ. 210-7000800
EOPPEP: **https://www.eoppep.gr/index.php/en/,**
Λεώφ. Εθνικής Αντιστάσεως 41, ΤΚ 14234, Νέα Ιωνία,
τηλ. 210-2709000, email: info@eoppep.gr

Greek language: Knowledge of the Greek language is essential for integration into employment and independent living. Greek language classes are provided by several social organisations and centers like the ones below.

Migrant Intergration Centers
(in the Community Centers of Greek Municipalities):
https://migration.gov.gr/migration-policy/integration/draseis-koinonikis-entaxis-se-ethniko-epipedo/kentra-entaxis-metanaston/

Greek Council for Refugees:
https://gcr.gr/en/, Σολωμού 25, 10682, τηλ. 210-3800990-1

Useful addresses and phone numbers

https://greece.refugee.info/en-us

Refugee.Info (Signpost):
Information about the asylum procedure and refugee status, legal rights, health, education, employment, public services, and organizations that provide support to refugees and asylum seekers in Greece.

https://help.unhcr.org/greece/

UNHCR Greece: Information about applying for asylum, life in Greece, access to public services, social welfare, and voluntary return to the country of origin.

https://metafraseis.services.gov.gr/

For official translations of documents by certified translators registered at the Ministry of Foreign Affairs.

Legal rights for victims of human trafficking

Main points

- **Free medical care and treatment** in a public hospital.
- **Psychological support**.
- **Translation** and **interpretation services**.
- Assistance in **finding safe accommodation**.
- **Security measures** provided by the police.
- **Access to a lawyer** for free legal assistance.
- **Reporting the perpetrators** regardless of where they are located or where the crime was committed.
- **Immunity of the human trafficking victim from punishment for any possible illegal acts** committed during the period when they were being exploited.
- The **right not to cooperate** with the police.
- **Specific rights if you cooperate** with the police.
- **Official recognition** as a victim by the Prosecutor, regardless of whether you report the perpetrators.
- A **3-month period** ("reflection period") to decide whether to cooperate with the police after being recognised as a victim of human trafficking.
- A **residence and work permit** after being officially recognised as a victim of human trafficking.
- **Safe return** to your country of origin.
- **Not deported i**f you are a third-country national (non-EU citizen) without legal documents.

1 Basic principles

- Every identified and confirmed victim of human trafficking **receives immediate protection services**, regardless of the prosecutor's official act of recognition.
- The identification body may request **assistance from the Police** to ensure the victim's safety.
- The **identification of a potential victim** is carried out by a professional based on the indicators of trafficking found in the victim's history.
- The victim's consent to **cooperate** is given after full information is provided in a language they understand.
- If the victim is a **minor**, **consent is not required** to inform the authorities.
- The victim is provided with "**protection** of life, physical integrity, and freedom, as well as, when required, accommodation, food, living support, medical care, psychological support, legal representation, and an interpreter".[1]
- The victim is informed that the **right to compensation** is provided **only under specific conditions and procedures**.

[1] *[Art.12 Law 3064/2002, Art. 16 §1 N.4267/2014]*

2 Inclusion of victims in the National Referral Mechanism

- Every victim has the **right to be included in the National Referral Mechanism for the Protection of Human Trafficking Victims (NRM)**, the official state mechanism for the identification, recording, and support of victims of human trafficking (managed by EKKA).
- The professional who identifies the victim **assesses their basic needs and difficulties**, provides full information about their rights, and submits a referral to the NRM using an 11-digit code.
- After identification and inclusion in the NRM, a "**Protection Provider"** is appointed, who provides support and monitors the victim's protection process in cooperation with the relevant organisations and services.

Contact with the NRM
(for professionals who identify a victim):

Vassilissis Sofias Avenue 135 & Zacharof, Athens
ZIP code 11521, Tel.: 213-2039772, 213-2039620
ema.info@ekka.org.gr, ema.helpdesk@ekka.org.gr

3 Act of official recognition[1]

- For every victim of human trafficking, an official Recognition Act may be issued. A victim is considered to be any person who is reasonably believed to have suffered the relevant crimes under the Criminal Code, **even before prosecution is initiated or regardless of the legality of their entry into the country**. For minors, specific sexual offences are also included (e.g. rape according to Article 336).
- The Recognition Act is issued regardless of the **victim's cooperation** with the authorities or the initiation of criminal proceedings.
- If criminal proceedings are not initiated, a **written report** from two specialists (a psychiatrist, psychologist, or social worker) from competent or recognised protection services/organisations is required.

Principle of Non-Punishment of the Victim (abstention from criminal prosecution)[2]

The victim of trafficking is not punished for offences committed in the context of their exploitation, by decision of the misdemeanors prosecutor and after approval by the appeals prosecutor, and ONLY if they report the trafficking to the authorities. Their non-prosecution is linked to the outcome of the criminal case concerning the trafficking they reported.

[1] *[323A, par. 8, P.C. & 59 par. 4 C.P.C.]*

[2] *[Art. 1 IA, L. 4251/2014]*

4 Residence permit for victims of human trafficking

Victims of human trafficking **are protected against deportation**[1]. For every identified victim of human trafficking and in certain cases migrant smuggling, the competent Public Prosecutor may issue an order granting **residence permit**, following an application submitted either by the victim or through the competent Prosecutor.[2]

5 Application for international protection

If victims have reasonable grounds to fear that they will suffer serious violations of their rights (or find themselves in a situation of exploitation again) in case of return to their country of origin or their country of previous residence, they may apply for international protection through the **asylum procedure**.[3]

[1] *[Art. 3, Par. 2, L. 3875/2020]*
[2] *[Art. 138, L.5038/2023 Immigration Code]*
[3] *[Saito K., 2007, International protection for trafficked persons and those who fear being trafficked, UNHCR - Policy Development and Evaluation Service, page 7-9]*

6 Legal support

Victims are entitled to **legal support** and **interpretation services** from the Services and Units providing Protection and Assistance, such as public services, Public Law Legal Entities, Local Government Authorities and the broader public sector.[1]

7 Criminal prosecution and conviction of perpetrators

Victims have the right to **access to justice and judicial protection**, and to report the perpetrators, regardless of their location or where the crime against them was committed. Greek criminal law applies in cases of human trafficking **regardless of the nationality of the perpetrator and the victim**, even if the trafficking was committed abroad.[2] **The victim has the right to be present** at all stages of the pre-trial procedure and the trial. However, their written statement may be read aloud during the trial to avoid causing them further distress.[3]

[1] *[Art. 8, P.C. 233/2003]*
[2] *[Art. 8, Case I', Penal Code]*
[3] *[Art. 228, Par. 4 JPD]*

8 Voluntary repatriation or relocation

- It refers to the **voluntary and safe return** of a foreign victim to their country of origin. The return process is the responsibility of the Referral Authority in cooperation with organisations providing voluntary repatriation assistance and, if necessary, the embassy or consulate of the country of origin.
- In the **case of a minor**, the competent Prosecutor must order a social investigation to be conducted by the competent authorities in the country of origin, in order to assess the family's living conditions. Alternatively, the possibility of placing the child in a **protected care setting** in the country of origin is also considered.
- Relocation to a third country depends on whether the survivor has the right **of residence in another country** and requires communication with the embassy or consulate of that country or compliance with the relevant procedures, such as those applicable for family reunification.

Healthcare rights of victims of human trafficking

Healthcare

- Uninsured victims, are entitled to **immediate, free medical, pharmaceutical**, and **hospital care** provided by the National Health System for as long as protection and assistance measures remain in force. The certificate confirming this right is issued by the competent Police Directorate.[1]

- Where a potential victim is identified by the medical or nursing staff together with the hospital's designated Social Service, **focal points i**n hospitals and Primary Care Units are required to notify EKKA (the administrator of the National Referral Mechanism for the Protection of Victims of Human Trafficking).

[1] *[Article 7, P. D. 233/2003 1)*

Where to report incidents of human trafficking

Greek Police

- Organised Crime Subdivision of the Attica Security Division: tel. +30 210-6476826, +30 210-6476825
- Sub-Directorate for Combating Organised Crime of Northern Greece: tel. +2310-388401, 2310-388363, 2310-388375

Information hotline for human trafficking

Calls available 24 hours a day in almost all languages. Anonymous or named reports of possible human trafficking incidents. Special contact form at www.1109.gr. Calls from abroad: +30 2310 019880

Hellenic Labour Inspectorate

Mainly for cases of labor exploitation. Complaint hotline: 1555

EmpowHER

ΣΑΡΩΣΕ ΕΔΩ ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΕΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΟ EMPOWERHER

SCAN THE QR CODE TO LEARN MORE ABOUT EMPOWERHER

PROJECT AHEAD
impresa sociale cooperativa

Innovation Hive

PERCORSI

Kinoniko EKAV

FUNDACIÓN STEMEVA

Co-funded by the European Union

EmpowHER

Οδηγός Δικαιωμάτων για υπηκόους τρίτων χωρών & θύματα εμπορίας ανθρώπων

Rights Guide for third country nationals & human trafficking victims

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης